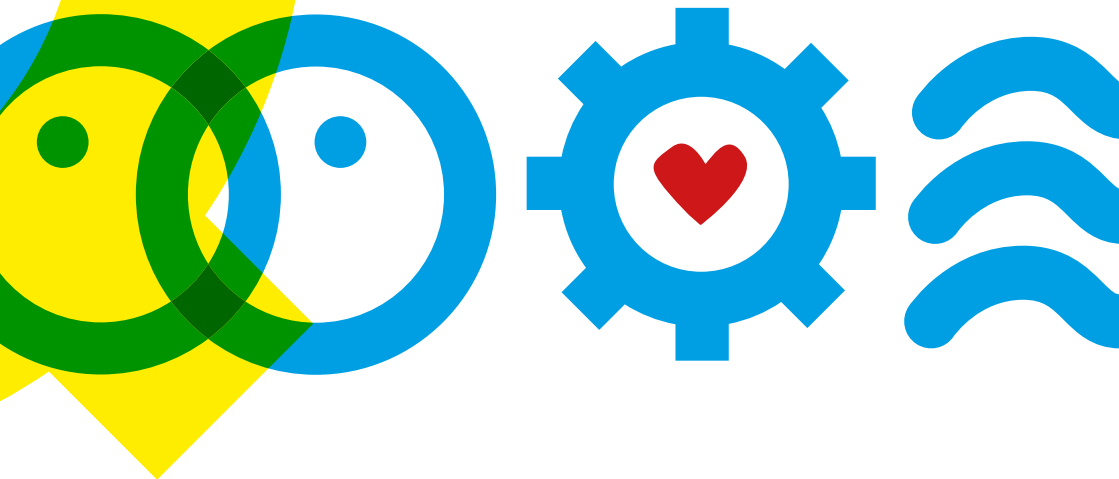
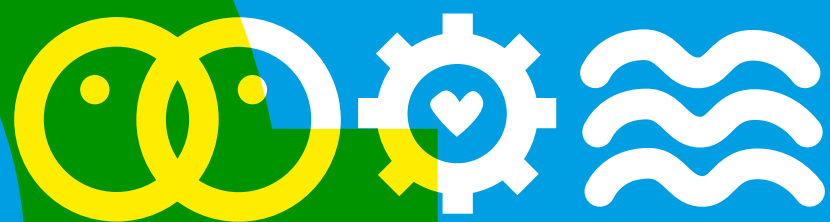

Ontmoeten, meedoen, ontwikkelen en bewegen

Naar een sociale, gezonde, zorgzame stad

Ontmoeten, meedoen, ontwikkelen en bewegen

Naar een sociale, gezonde, zorgzame stad

Maastricht,

BeiHuis
Boeken voor Mensen
Dress for Success Maastricht
Het Werkhuis
Zorgboerderij Daalhoeve
Kinder- en zorgboerderij De Heeg
SMILE

Stichting LEFteam
Urban Outdoor Sports and Bike Park Velorium
Maastricht Vitale Stad/Trajekt

Gwenda Engels (GGD Zuid-Limburg)
Philippe Delespaul (Universiteit Maastricht)
Klasien Horstman (Universiteit Maastricht)

Contactadres: k.horstman@maastrichtuniversity.nl

Inhoud

- 1 Inleiding | 5
- 2 Een 'sociaal rioleringsstelsel' voor een gezonde en zorgzame stad | 7
- 3 Ontmoetingsplekken voor een gezonde en zorgzame stad | 19

BeiHuis
Boeken voor Mensen
Dress for Success Maastricht
Het Werkhuis
Zorgboerderij Daalhoeve
Kinder- en zorgboerderij De Heeg
SMILE
Stichting LEFteam
Urban Outdoor Sports and Bike Park Velorium
Maastricht Vitale Stad/Trajekt

Samenvatting | 30

1 Inleiding

Hoe maken we een sociale, gezonde en zorgzame stad?

Vanaf najaar 2023 komen wij - een aantal burgerinitiatieven op het terrein van zorg, preventie, activering, ontmoeting, educatie, groen en sport - samen om te bespreken wat een sociale, gezonde en zorgzame stad inhoudt. Het gaat om negen multifunctionele initiatieven in verschillende delen van de stad die elkaar spontaan en viavia hebben gevonden. Wij hebben ervaringen gedeeld, besproken hoe we omgaan met uitdagingen, en gereflecteerd op de vraag hoe we een sociale stad kunnen versterken.

Bij deze gesprekken sloten ook Maastricht Vitale Stad, Trajekt, Gwenda Engels van de GGD Zuid-Limburg, Philippe Delespaul en Klasien Horstman van de Universiteit Maastricht aan. Ondanks de verschillen tussen onze initiatieven en organisaties, delen wij een visie over wat nodig is om de stad zorgzamer, inclusiever en veerkrachtiger te maken.

Uitnodiging

In dit boekje schetsen wij onze visie op 'de sociale en gezonde stad'. Dit is een eerste stap. We gaan deze visie verder uitwerken en nodigen andere burgerinitiatieven, institutionele organisaties en lokale politiek uit om daarbij aan te sluiten.

Maastricht, februari 2025

BeiHuis
Boeken voor Mensen
Dress for Success Maastricht
Het Werkhuis
Zorgboerderij Daalhoeve
Kinder- en zorgboerderij De Heeg
SMILE

Stichting LEFteam
Urban Outdoor Sports and Bike Park Velorium
Maastricht Vitale Stad/Trajekt
Gwenda Engels (GGD Zuid-Limburg)
Philippe Delespaul (Universiteit Maastricht)
Klasien Horstman (Universiteit Maastricht)

2 Een 'sociaal rioleringsstelsel' voor een gezonde stad

'Met mij gaat het goed, met Nederland minder'. Een aanzienlijk deel van de Nederlanders heeft concrete zorgen over het eigen leven vandaag de dag. Maar vele anderen, die positief zijn over hun eigen leven, maken zich wel zorgen over de toekomst van Nederland. Zorgen over groeiende armoede en eenzaamheid, over het gebrek aan betaalbare woningen en problemen in de zorg, over individualisering en verharding in de maatschappij en over de internationale verhoudingen. De oproep om een noodpakket in huis te hebben voor het geval de elektriciteitssystemen gehackt worden, benadrukt dat de wereld verandert. In antwoord op de zorgen van mensen wordt alomgepleit voor versterking van bestaanszekerheid, voor meer verbindingen en sterkere gemeenschappen. Een goede buur is tenslotte de beste hulp in geval van nood.

Ook in Maastricht leven mensen met zorgen. Zoals elke mooie historische stad heeft ook Maastricht een andere kant. In de Gezonde Stad Index (Zie website van Arcadis) scoorde Maastricht hoog: ze steeg in 2024 naar de tweede plaats achter Apeldoorn. Op het punt van 'gezonde gemeenschap' scoorde ze echter betrekkelijk laag, plaats 19. Daar is kennelijk werk aan de winkel. Kijkers van de tv serie Bureau Maastricht hebben gezien dat mensen ook in deze stad mensen het spoor bijster kunnen raken. Er zijn korte lontjes, burenruzies, huiselijk geweld, agressief rijgedrag, drugsoverlast en psychische nood. Tegelijkertijd zetten mensen zich in voor het sociale leven in de stad. Toch bezint ook Maastricht zich op de vraag hoe ze een sterkere sociale stad kan worden. Wat is daarvoor nodig?

In dit essay beschrijven we onze visie op een sociale stad. We leggen uit hoe burgerinitiatieven die laagdrempelige, publieke plekken voor ontmoeting, steun en activering hebben ontwikkeld van cruciale betekenis zijn voor de stad. Deze initiatieven zijn inclusief, zorgzaam, preventief en activerend. Ze bieden mogelijkheden voor ontmoeting, sport, ambachtelijke werk en cultuur, horeca, groen, ontwikkeling en educatie. Het zijn plekken die geen hokjes maken, maar verbindingen.

Van een individualistisch naar een sociaal perspectief

Onze samenleving is sterk geïndividualiseerd. Een Amerikaanse socioloog zag dat mensen vanaf de jaren 1960 steeds vaker 'alleen gingen

bowlen'. Het gezelschapsspel maakte plaats voor solo-spel. De verbindende kracht van kerken, zuilen, werk en woonplek verzwakte. Het sociale weefsel viel uit elkaar. Ook in Nederland deed deze individualiseringstrend zich voor. Veel publieke diensten en maatschappelijke domeinen zijn de laatste veertig jaar als een markt georganiseerd: er is competitie ontstaan tussen scholen, zorginstellingen en openbaarvervoersbedrijven en kostenefficiëntie is daarbij vaak belangrijker dan sociale kwaliteit. Ook mensen zijn in een competitie terecht gekomen – een competitie waarin zelfredzaamheid als een verdienste wordt gezien en kwetsbaarheid als 'eigen schuld'. Wie niet mee kan doen, is af.

In deze context zijn mensen decennialang gestimuleerd om 'de beste versie van jezelf worden'. De verantwoordelijkheid tot gedragsverandering, tot gezonde keuzes en tot zelfredzaamheid werd bij hen zelf gelegd. Maar deze individualistische benadering heeft weinig effect gesorteerd. Individualisering heeft welzijn, gezondheid en veerkracht van mensen zelfs ondermijnd. Mensen achter de broek zitten met boodschappen dat ze ongezond leven of hun financiën niet op orde hebben, heeft geleid tot ongezond dieet- en jojo gedrag, tot stigmatisering van burgers die verdwaald zijn in systemen, tot schaamte en verminderd zelfrespect. Deze aanpak heeft geresulteerd in een tweedeling tussen mensen die mee kunnen in het systeem, die alles onder controle lijken te hebben, en mensen voor wie het leven een worsteling is. Er is beleid gemaakt dat schulden vergroot en de tabaks- en voedingsindustrie de hand boven het hoofd houdt, en tegelijkertijd mensen aanspreekt op hun eigen verantwoordelijkheid. Mensen zonder sociale netwerken, mensen in armoede, mensen die dik zijn - ze worden op één kenmerk vastgepind, namelijk op hun klaarblijkelijke onvermogen. Er is vooral oog voor hun 'tekorten', en dat zij wellicht interessante, behulpzame, humoristische en creatieve mensen zijn, telt niet. Omgekeerd wordt de zelfredzaamheid van veel mensen in goeden doen sterk overschat: waar zouden zij zijn zonder hun sociale netwerk, de belastingadviseur, of de poetsvrouw? Iedereen kan op enig moment in het leven alleen, kwetsbaar, hulpbehoevend of arm zijn.

Een mens is meer dan een stapel tekortkomingen of een bundel risicofactoren. Een veerkrachtige, gezonde stad is dan ook geen optelsom van individuen die goed in staat zijn om voor zichzelf te zorgen. Het gaat niet om de vraag "hoe word ik veerkrachtig en gezond", maar over de vraag "hoe maken we de maatschappij, stad of buurt veerkrachtig en gezond?". Oftewel, hoe kunnen we het samen doen.

Leren van de aanleg van een rioleringsstelsel in de 19e eeuw

Voor een sociaal perspectief op welzijn, gezondheid en veerkracht kunnen we bij de geschiedenis te rade gaan. We hebben het namelijk eerder samengedaan! Een sociale beweging die grote invloed heeft gehad op de veerkracht van de maatschappij, die arm en rijk gezonder heeft gemaakt en ongelijkheid heeft verminderd, was de aanleg van riolering in de 19e eeuw. Oog in oog met de cholera ontstond in een wereld met grote ongelijkheid het besef van een gedeeld lot, want de goeie burgerij in fraaie woonwijken en de paupers in de binnensteden bleken even vatbaar voor epidemieën. Het besef ontstond dat mensen voor de bescherming tegen infectieziekten en alle ellende die daar mee samenhangt, van elkaar afhankelijk zijn. Niemand kan alleen gezond en veerkrachtig worden, daarvoor hebben we anderen nodig. De aanleg van riolering werd daarom een sociaal, collectief arrangement. Iedereen werd aangesloten en niemand kreeg een rekening voor wat hij of zij individueel uit- en afscheidde. Want ook wie zelf weinig uitscheidt, heeft wel belang bij aansluiting op de riolering! Natuurlijk ging dat niet zonder slag of stoot en was er politiek gekrakeel - maar uiteindelijk werd het gezamenlijk gedragen. Het afvoerstelsel onder de grond is een prachtige uitdrukking van de wederzijdse afhankelijkheid van mensen: onder de grond zijn we allemaal - arm en rijk - met elkaar verbonden. Het buizenstelsel stelde ons in staat om ons gezamenlijk, collectief voor epidemieën te beschermen en bood iedereen meer gezondheidskansen. Het leidde tot een maatschappij met minder draaglast en meer draagkracht - voor iedereen!

Op de een of andere manier wordt deze geschiedenis vaak vergeten. Dat heeft te maken met wat we in de buizen lozen - we vergeten graag dat we uitscheidende wezens zijn. Maar mensen worden er kennelijk ook niet graag aan herinnerd hoe kwetsbaar ze zijn als individu en hoe afhankelijk ze van anderen zijn voor hun welzijn - ook al zijn ze bemiddeld, voorzien van veel diploma's en een goed onderkomen. Verbetering van welzijn, gezondheid en zelfredzaamheid was mogelijk bij gratie van ondergrondse verbindingen, riolering en later ook waterleiding. Ons rioleringsstelsel toont de paradox van afhankelijkheid: het collectieve onderhoud van verbindingen stelt mensen in staat om zichzelf meer individueel te ontwikkelen. Waar collectieve arrangementen wegvallen, en mensen op zichzelf zijn aangewezen, wordt het moeilijker om te overleven. Voor een welzijn en gezondheid, voor een goed leven, hebben we echter niet alleen een ondergronds maar ook een bovengronds stelsel van verbindingen nodig - een 'sociaal rioleringsstelsel'.

Sociale contacten cruciaal voor welzijn, gezondheid en veerkracht

De metafoer van een 'rioleringsstelsel' helpt om te begrijpen hoe we, na decennia van individualisering, boven de grond sociaal weefsel kunnen maken. Het helpt om het vizier te verschuiven van 'afzonderlijke individuen' naar datgene wat zich tussen mensen afspeelt, naar de vele soorten verbindingen tussen mensen, naar een 'sociaal rioleringsstelsel'. Maar waarom zijn sociale contacten zo belangrijk? De manier waarop ze werken is complex en dynamisch.

In de eerste plaats is de behoefte aan erkenning en aan gezien worden een basale menselijke behoefte. We zijn sociale wezens en menselijk contact is essentieel voor onze ontwikkeling. Contacten helpen op vele manieren om een goed leven te hebben. Sommige contacten zijn wellicht schadelijk - trekken iemand de criminaliteit in of resulteren in een infectie - maar dat laat onverlet dat mensen niet zonder sociale contacten kunnen.

Mensen hebben niet één soort contact nodig maar een rijk palet van verschillende contacten, gevarieerde sociale netwerken van verschillende kleuren en intensiteit.

Sinds kort is het duidelijk dat het sociale, het mentale en het biologische in die netwerken op een prachtige manier samenwerken. Wetenschappelijk onderzoek heeft gewezen op de beschermende waarde van sociale netwerken voor hart- en vaatziekten, diabetes, mentale klachten, infectieziekten en ziekmakende eenzaamheid. Blootstelling aan anderen en dus aan meer gevarieerde micro-organismen leidt ook tot een sterker microbiom. Gedoseerde blootstelling aan bacteriën en virussen sterkt ons immuunsysteem omdat het door blootstelling heeft geleerd hoe het moet reageren op potentieel schadelijke micro-organismen. Eenvoudig geformuleerd - door sociaal verkeer ontstaat een betere balans tussen goeie en slechte bacteriën en een grotere weerbaarheid. Eenzaamheid is niet alleen een sociaal en mentaal fenomeen, maar het trekt ook een spoor in de darmflora. Datzelfde geldt voor blootstelling aan natuur - aan bomen, struiken, dieren en modder. Kinderen die buiten spelen en de modder niet uit de weg gaan, hebben een weerbaarder immuunsysteem. Wandelen in het bos is nuttig voor de spieren, de stemming, en de weerbaarheid. Gevarieerde contacten helpen echter niet alleen om ziektes te voorkomen. Sociale contacten maken een leven met pech - met chronische ziekten, beperkingen, of bijverschijnselen van intensieve behandelingen - ook in veel opzichten dragelijker.

Sociale contacten hebben te maken vele soorten van 'ontmoeten'. In de organisatie van ontmoetingen speelt de publiek ruimte een sleutelrol. Straten, pleinen, stadstuinen, buurtcentra, hangplekken, muurtjes, bioscopen, bibliotheken, cafés: publieke ontmoetingsplekken stimuleren verbindingen, netwerken en contact, en dus welzijn, welzijn en veerkracht in de breedste zin van het woord.

Publieke ruimte als bovengronds 'sociaal rioleringsstelsel'

De publieke ruimte biedt mogelijkheden voor gevarieerde, vluchtige en minder vluchtige ontmoetingen en voor een breed scala aan sociale contacten. Mensen die we vaak tegenkomen - ook al kennen we ze niet - worden bekende vreemden: een ervaring die belangrijk is voor thuis- en veiligheidsgevoel in stad en buurt. Op straat en in winkels kunnen we vriendelijkheid uitstralen en laten we de volgende generatie zien hoe we als mensen met elkaar omgaan. Vriendelijkheid is een onderschatte deugd: alledaagse vriendelijkheid tilt mensen op. Op veel plekken is een vriendelijke gastheer/vrouw nuttiger dan een beveiligder.

Publieke ontmoetingsplekken kunnen ook hoop en troost bieden. Een oudere vrouw wilde niet verhuizen naar een ander deel van de stad omdat ze veel waarde hechtte aan de dagelijkse wandeling naar een monument in de buurt, dat haar verbond met haar verleden. Het was een plek van troost en zingeving, waar de gemakken van een levensloopbestendig appartement niet tegenop wogen. De conversaties in het hondenloosloopgebied met mensen waarvan men de hond beter kent dan de eigenaar, zijn vitamines waarvan je pas merkt hoe belangrijk ze zijn als ze wegvallen. Een praatje met een kassière kan een lege dag draaglijker maken.

Zonder schuring geen glans

De publieke ruimte is ook een plek om te leren, om nieuwe kennis en vaardigheden op te doen. Vaardigheden als tuinieren, schilderen of timmeren, bakken en koken, internetgebruik, maar ook sociale vaardigheden. Want laten we het niet romantiseren – de publieke ruimte is van ons allemaal en dat betekent een continue onderhandeling over verwachtingen en geschreven en ongeschreven regels. In een

maatschappij met veel mobiliteit en diversiteit hebben mensen verschillende normen en omgangsvormen en die kunnen botsen. Een man die op veel te luide toon telefoneert over zijn belangrijke werk, het feestje van de studenten in het naburige huis, de vrouw die de hondenpoep niet opruimt, kinderen die hutten bouwen en voetballen waar het formeel niet mag. We moeten er samen met 'anderen' uit komen, leren tolereren, aanspreken, mediëren en schikken. Hoe kunnen we gevoel van machteloosheid doorbreken, constructief reageren en zorgen dat ergernis niet uitmondt in conflicten?

Sociaal leven gaat gepaard met schuring. We kunnen niet voor alles buurtbemiddeling of de politie bellen. Op publieke ontmoetingsplekken die hele verschillende mensen samenbrengen ontstaat soms schuring, maar het zijn ook de plekken waar we stoom afblazen, ervaringen uitwisselen, nieuwe perspectieven tegenkomen en nieuwe vaardigheden leren. Iemand die klaagt over hangjongeren – onbekend, misschien wel dealers – wordt door een andere bezoeker uitgedaagd ze te zien als de 'ogen op de straat' die bijdragen aan sociale veiligheid.

Anderen ontmoeten als basis voor democratie

Publieke ontmoetingsplekken zijn ook onmisbaar voor democratie. Democratie gedijt niet goed in het anonieme luchtledige. Democratie is een manier van leven. Het heeft een plek en sociale inbedding nodig in de fysieke ruimte, waar we direct feedback krijgen van iemand die het wellicht niet met ons eens is. Ergens moeten mensen van mening met elkaar kunnen verschillen, kunnen mopperen, visies kunnen uitwisselen en elkaars feiten kunnen betwisten. Het gemeentehuis, de formele democratie, heeft voeding nodig. Conversaties met bekende vreemden in het koffiehuis in de 18e eeuw was de basis voor democratie – waar kunnen we dat gesprek vandaag voeren? Internet is maar zeer ten dele een alternatief. Normale schuring tussen mensen die elkaar persoonlijke tegenkomen wordt op internet al snel onbeschofte polarisatie en veel sociale media gebruik leidt niet tot 'leren van anderen' maar tot bevestiging van de eigen bubbels. Publieke ontmoetingsplekken zijn broodnodig voor revitalisering van democratie.

De urgentie van een zorgzame stad

Ook vanuit het perspectief van zorg en preventie moeten sociale infrastructures en dus publieke ontmoetingsplekken versterkt worden. In een geïndividualiseerde maatschappij zijn we eraan gewend geraakt om zorgbehoeftes te medicaliseren en te professionaliseren. Het huidige zorgstelsel staat echter onder grote druk: het is te duur en demografische trends leiden tot grote personeelstekorten. Bovendien is veel professionele zorg niet passend en zijn andere oplossingen beter voor onze gezondheid: meer bewegen in plaats van de fysiotherapeut, je hart luchten bij vrienden in plaats van een bezoek aan de psycholoog, hulp bij financieel problemen in plaats van een bezoek aan de huisarts. We kunnen meer zelf doen dan we denken, maar vaak kunnen we het niet alleen. Preventie en zorg zullen in de maatschappij gerealiseerd moeten worden en professionele hulp zal steeds meer gericht zijn op zaken die alleen maar door professionals kunnen worden gedaan. Dat betekent dat 'sociale riolering' meer nodig is

dan ooit tevoren om zelfredzaamheid en vitaliteit te onderhouden (samen wandelen, samen een brief ontcijferen) en om te helpen als dat nodig is (boodschappen voor de burens, helpen bij digitale onmacht).

In een maatschappij met grote mobiliteit zijn sociale netwerken echter niet statisch. Het is onvermijdelijk dat mensen familie verliezen tijdens de levensloop. Vrienden overlijden, kinderen verhuizen, soms zelfs naar een ander land. Sociale kringen behoeven dus regelmatig vernieuwing. Niet alleen voor ontmoeting en steun maar ook om niet stil te staan, om nieuwe ervaringen op te blijven doen en te blijven leren. Maar waar gebeurt dat dan? De publieke ruimte is cruciaal voor de ontwikkeling van sociale relaties: in het buurtcentrum, de tuin of bibliotheek kunnen mensen aan elkaar snuffelen en een beetje aftasten en merken mensen dat je al een week niet gezien bent. Daar kunnen nieuwe vriendschappen ontstaan, of liefdes, maar goede bekenden is ook al heel wat.

Verschraalde publieke ruimte remt sociale contacten

Nodigt de gebouwde omgeving wel uit tot ontmoeting? Vroeger gingen mensen naar kerk en café, maar velen daarvan zijn gesloten. De 'eenzame eeuw' is mede het resultaat van een naoorlogse planologie voor een economische, efficiënte, snelle stad. Dat is een planologie waarbij wonen, werken, leren en recreëren op aparte, van elkaar gescheiden plekken gebeurt. Auto's kregen meer ruimte kregen dan wandelaars en fietsers, voor snel transport tussen die gescheiden stadsdelen: van het vermaak in de stad naar de privésfeer in de buitenwijk. Buitenwijken werden eentonig en saai, en het stadscentrum kreeg juist veel te verduren. Demografische ontwikkelingen en individualisering leidden ertoe dat dorpse buitenwijken hun dorpse karakter verloren: kerken werden gesloten, kleine sportveldjes maakten plaats voor grote sportparken en kleine winkels voor een groot winkelcentrum. Zelfs de laatste oude snackbar – velen heten Het Trefpunt! – moet vaak het veld ruimen.

De efficiëntie-slag die gemaakt is met het centraliseren van ontmoetingsplekken vertaalt zich niet naar verbeterd sociaal contact. In elke wijk één wijkcentrum voor de gemiddelde buurtbewoner lijkt wellicht het toppunt van efficiëntie, maar 'de gemiddelde wijkbewoner' bestaat niet. Het saaie park in de buitenwijk zonder beschutting en bankjes is efficiënt in onderhoud en kost weinig, maar nodigt niet uit tot picknick of spel en wordt dus een asociaal, weinig biodivers park. Iemand die net verhuisd was naar een prachtig verduurzaamd appartementengebouw zei: het is hier lekker warm, maar behoorlijk anoniem en alleen. Een bewonersontmoetingsplek paste niet in het kostenplaatje en de verhuurder had er weinig vertrouwen in dat bewoners er iets van zouden maken. Planologie, architectuur, economie en doorgeschoten individualisme hebben er mede voor gezorgd

dat we elkaar te weinig tegenkomen. Het sociale rioleringsstelsel is sterk verschaald: de focus ligt op efficiënte en kosteneffectieve verbindingen. De menselijke verbindingen komen er bekaaid van af omdat hun waarde niet uit te drukken is financieel-economische termen. Het ondergrondse rioleringsstelsel heeft te maken met achterstallig onderhoud. Maar dat geldt zeker ook voor het sociale rioleringsstelsel.

De herontdekking van de ontmoeting

De laatste jaren is er veel kritiek op het ideaal van 'de zelfredzame burger' in de participatiemaatschappij. Natuurlijk willen mensen graag zelfstandig zijn. Maar zelfstandig en zelfredzaam zijn we nooit zonder ons sociaal netwerk. Vitaliteit ontstaat door ontmoetingen met anderen.

De schrikbarende eenzaamheidscijfers – onder jong en oud – zijn een illustratie van de behoefte aan contact. Inmiddels zijn woorden als verbinding en gemeenschap het nieuwe jargon en landelijk en lokaal proberen mensen handen en voeten te geven aan 'de sociale basis'.

De sociale basis ontstaat niet in beleidsnota's maar tussen de bewoners van de stad. Bewoners initiëren buurthuiskamers, stadstuinen, ambachtelijke werkplaatsen, repair-cafés, kinder- en zorgboerderijen. Bibliotheken worden plekken voor ICT-hulp, scholen openen een tuin voor de buurt, in het buurthuis kun je je huiswerk maken of samen eten. Er wordt creatief gewerkt aan vele nieuwe hybride, multifunctionele gastvrije plekken voor nieuwe contactvormen en ontmoetingen. Plekken waar vreemden bekende vreemden en wellicht vrienden kunnen worden. Waar je aarzelend binnen kunt stappen, gezien wordt, maar waar niet per se iets hoeft. Onder architecten en stadsplanners, beschermers van historisch erfgoed en maatschappelijk vastgoed, ontstaat het besef dat zij met hun bouwplannen sociaal verkeer kunnen afremmen of juist kunnen stimuleren. Wonen gaat niet alleen om een huis, maar ook een levendige woonomgeving. Veel ouderen zien dat 'zelfstandig ouder worden' snel omslaat in 'eenzaam ouder worden' en de zogenaamde 'knarrenhofjes' zijn dan ook populair. Het laat zien dat mensen naast privacy ook contact en levendigheid waarderen.

Niet alle ontmoetingen kunnen op de tekentafel van de architect worden geregeld. Mensen kunnen ook zelf stappen zetten. De veiligheid van bekende clubjes is comfortabel, maar we kunnen oefenen in gastvrijheid en openheid ook waar de architectuur niet per se meewerkt. We kunnen zelf met wat kratjes een pop-up terrasje maken en anderen uitnodigen om aan te schuiven. Als we onze voortuintjes vergroenen, zijn we meer buiten en benaderbaar. Als de rolluiken openblijven, wordt het veiliger op straat als het donker is. Als de stad wat rafeltjes heeft, als burgers ruimte krijgen en niet alles wordt dichtgetimmerd, kan er veel.

Burgerinitiatieven als knooppunten in sociaal rioleringsstelsel

Instituten hebben een belangrijke taak bij het maken en onderhouden van de riolering: de overheid onderhoudt vanuit de collectieve middelen het buizenstelsel, maar burgers doen hun werk door geen vet in het riool te lozen. Dat geldt ook voor het 'sociaal rioleringsstelsel.' Instituten spelen een grote rol in het faciliteren van 'sociaal contact'. Instituten kunnen bij alle beleidsplannen nadenken over de vraag – wat zijn de gevolgen van dit beleid voor de mogelijkheden voor sociaal contact? Bouwen en wonen, inrichting van parken en pleinen, maatschappelijk vastgoed, algemene voorzieningen, steun voor verenigen, openbaar vervoer – alle beleid heeft gevolgen voor het sociale weefsel van de stad. Daarnaast dragen burgers ook zelf bij aan de sociale infrastructuur van de stad. Geïnspireerd door de alledaagse ervaringen in hun buurt of wijk investeren zij kennis, creativiteit en tijd in het onderhoud van het 'sociale rioleringsstelsel'. Bewoners weten bovendien vaak wat wel en niet werkt in hun eigen buurt. Veel van dat alledaagse onderhoudswerk dat zij al doen is onzichtbaar, maar het is er wel degelijk.

Burgerinitiatieven die multifunctionele ontmoetingsplekken ontwikkelen spelen een bijzondere rol in het 'sociale rioleringsstelsel' van de stad: het zijn fysieke knooppunten in de sociale infrastructuur. De fysieke ruimte – vaak maatschappelijk vastgoed – is belangrijk voor hun werkwijze en betekenis. Ze verbinden leefwerelden van mensen met hele verschillende achtergronden omdat ze verschillende soorten activiteiten op een natuurlijke manier op één plek bij elkaar brengen. Met name, maar zeker niet alleen, voor mensen met een kleine beurs.

Laagdrempelige inloop gaat samen met zorg, steun en dagbesteding, creatieve activiteiten, koken en eten, bewegen, etc. De plekken zijn inclusief omdat iedereen welkom is. Mensen met verschillende talenten en behoeften: mensen die goed zijn in ICT of koken of gastvrouw/gastheerschap, mensen die worstelen met het leven, mensen met hoge inkomens die moeilijk contact maken, mensen die door een ernstig medisch probleem afwisselend goede en slechte dagen hebben, ouderen die na het overlijden van een partner eenzaam zijn, jongeren op zoek naar een plek om zichzelf te zijn. Ze vangen mensen op die in de professionele zorg, de professionele arbeidsintegratie voorzieningen of in de professionele onderwijsinfrastructuur niet vinden wat ze nodig hebben. Voor iedereen is plek en iedereen kan bijdragen. Door deze werkwijze worden mensen op deze plekken niet in hokjes geplaatst en gestigmatiseerd, en dragen deze plekken bij aan vermindering van sociale en gezondheidsongelijkheid. Om deze plekken te runnen, besteden vrijwilligers en eventuele betaalde krachten veel aandacht aan de uitwerking van deze filosofie van 'inclusie en meedoen' in de alledaagse praktijk. Zonder standaarden en protocollen

werken zij alle dagen aan een sfeer die voor welzijn en gezondheid van veel verschillende mensen van grote betekenis is. Deze ontmoetingsplekken zijn bakens van hoop in een gefragmenteerde maatschappij en voorlopers in de transitie van professionele zorg naar een zorgzame maatschappij. Maar hoewel ze van grote betekenis zijn, zijn er ook de nodige uitdagingen.

Maatschappelijke waarde erkennen

Gezien de vele uitdagingen in de huidige maatschappij – sociale ongelijkheid, een fragiel zorgsysteem, mentale en fysieke klachten, zingevingsvragen – is het van groot belang voor een stad om een sterk 'sociaal rioleringsstelsel' te hebben. Het is dus belangrijk om burgerinitiatieven die aan een sociale stad werken te faciliteren. Er zijn banen waarbij niemand merkt dat die baan niet meer wordt ingevuld: het werk dat werd gedaan was niet per se zinnig. Bij de burgerinitiatieven is het tegendeel het geval: als ze niet kunnen fungeren, valt er voor veel mensen iets heel belangrijks weg. Er zit ook veel bestuurlijk talent bij deze initiatieven: dat blijkt uit de manier waarop de initiatieven zich ontwikkelen, waarop ze relaties met grote groepen vrijwilligers, deelnemers en professionele organisaties onderhouden, en waarop ze Covid19 en de energiecrisis hebben overleefd. Bij de burgerinitiatieven wordt veel geleverd voor weinig geld. Toch is het voortbestaan van deze initiatieven – en daarmee hun betekenis voor veel bewoners – continue onzeker. Terwijl de WMO al vanaf 2025 ruimte biedt voor facilitering van algemeen toegankelijke voorzieningen, zou deze ruimte veel beter benut kunnen worden. Ook zorgorganisaties zouden echter bij kunnen dragen aan dergelijke voorzieningen, omdat bijvoorbeeld hun cliënten er gebruik van maken. Deze initiatieven lopen tegen drie soorten uitdagingen aan.

Ten eerste willen deze initiatieven laagdrempelig en toegankelijk zijn – ook voor mensen met een kleine beurs. Hun eigen duurzame financiering en vaak ook huisvesting is echter precair en onzeker. De omgang met maatschappelijk vastgoed is soms onvoorspelbaar. Dat betekent dat veel energie gaat naar 'overleven' wat ten koste gaat van haar kernfunctie. Deze onzekerheid is erg stressvol voor vrijwilligers en besturen. Veel mensen willen graag van betekenis zijn, maar als vrijwilligerswerk en bestuurlijk werk te ingewikkeld worden gemaakt en te veel kopzorgen opleveren, wordt dat werk minder aantrekkelijk voor burgers.

Ten tweede blijkt dat sector-overstijgend en multifunctioneel werken moeilijk past in dominante financieringsstructuur en verantwoordingscultuur van overheden, fondsen en andere organisaties. Vaak moeten deze initiatieven passen in één hokje en wordt gevraagd om zichzelf te presenteren als óf zorg, óf preventie, óf ontmoetingsplek, óf cultuur, óf sport, óf groen et cetera. De kracht van deze ontmoetingsplekken is echter dat ze

op een organische manier verschillende functies en activiteiten verbinden. De wereld van geld en beleid bestaat uit 'sectoren' – deze initiatieven wortelen in de alledaagse leefwereld. Soms vragen financiers of samenwerkingspartners 'bewijs' van zorg door een diagnose te vragen van deelnemers, maar deze initiatieven willen niet labelen, medicaliseren en diagnosticeren – ze normaliseren. Met andere woorden, de dominante sectorale verantwoordingscultuur moet beter toegerust worden om dergelijke initiatieven te faciliteren.

Een derde uitdaging is de transitie van professionele preventie en zorg naar samenleving. Deze transitie doet een groot beroep op de maatschappij en burgers om in het alledaagse sociale leven om te gaan met kwetsbaarheid, herstel, en meer of minder tijdelijke zorgbehoeften. Burgerinitiatieven die laagdrempelige, zorgzame, preventieve, activerende ontmoetingsplekken organiseren, spelen hier een belangrijke rol in. Ze zijn voorbeelden van preventie en zorg in de leefwereld: hun kracht is dat ze zorgzaam zijn door niet te professionaliseren, niet te protocolleren, en niet te medicaliseren. In discussies over deze transitie van zorg naar professionele instellingen naar de maatschappij, blijft de vraag hoe financiering mee verplaatst kan worden van professionele zorg naar maatschappelijke initiatieven, tot op heden onbeantwoord.

Slot

In deze notitie hebben wij besproken hoe een gezonde en zorgzame stad gemaakt kan worden. Hoe kunnen in een gefragmenteerde en geïndividualiseerde wereld nieuwe sociale infrastructuren gemaakt worden? De burgerinitiatieven die deze visie formuleren vormen knooppunten in de sociale infrastructuur van de stad. Zij zijn niet de enige. Hoe meer knooppunten in het bovengrondse 'sociale rioleringsstelsel', in de sociale infrastructuur van de staat, hoe veerkrachtiger de stad. We gaan graag in gesprek met andere burgerinitiatieven, gemeente, professionele organisaties en andere samenwerkingspartners over de vraag hoe we samen stad gezonder, socialer en veerkrachtiger kunnen maken.

3 Ontmoetingsplekken voor een gezonde en zorgzame stad →

👁️ VISIE/MISSIE

Het BeiHuis is een samenwerkingsverband van Buurtnetwerk Brusselsepoort, Universiteit met de Buurt en Stichting HARTwerkt. Het BeiHuis is een plek in de buurt waar iedereen binnen kan lopen voor een gesprekje, een vraag of een activiteit.

De gastvrouwen en gastheren staan klaar, met een kopje koffie, voor alle bezoekers en bieden gastvrijheid en een luisterend oor. De activiteiten in het BeiHuis worden vormgegeven aan de hand van wat bezoekers zelf graag willen. Daarnaast zijn er Ervaringsdeskundigen actief die kunnen helpen met het inzichtelijk maken van eventuele levensvraagstukken en bezoekers kunnen helpen met hun eigen herstel.

📊 KERNCIJFERS

Aantal vrijwilligers	scholen vinden ook steeds meer jongeren de weg naar het BeiHuis.
15 gastvrouwen-gastheren, technische ondersteuning en activiteitenbegeleiders	
Aantal bezoekers	Activiteiten
20-50 bezoekers per dag	Bezoekers bepalen welke activiteiten zij graag willen en ontwikkelen deze met de gastvrouwen en -heren (valpreventie, levensverhalen schrijven, Qi-gong, schilderen, filosofie café).
Opbrengsten	Openstelling
Druppel effect: mensen spreken ook af buiten het BeiHuis.	4 dagen per week
Door samenwerking met VMBO	

"Ik vind het een fijne plek. Het geeft mij een thuisgevoel en ik mag helemaal mezelf zijn. Ik voel me hier weer nuttig en ergens bij horen."

"Het is interessant dat je bij het filosofie café mensen tegenkomt met een andere kijk dan je zelf hebt."

"Over heel veel gesprekken denk ik thuis ook nog na, het helpt mij heel erg, niet alleen als ik hier ben."

"Het is een fijne plek. Je wordt hartelijk ontvangen met een praatje en koffie."

"Ik heb weer een beetje vertrouwen in de maatschappij gekregen. Ik heb met een gastvrouw gesproken en dat deed me heel erg goed. Het is een opluchting dat ik er niet alleen voor sta. Door haar advies is mijn stress ook verminderd."

🕒 UITDAGINGEN

Continuïteit in financiering van huur en activiteiten

👁️ VISIE/MISSIE

Boeken voor Mensen draait om boeken en om mensen

Belang voor mensen

- Groot aandeel vrijwillige gepensioneerden, nuttige en aangename tijdsbesteding.
- Voor klanten prettige, veilige en sociale plek om te ontmoeten.
- Boekenliefhebbers zijn zoekers.

Unique selling point voor Maastricht fundgrubbe voor internationale studenten en Euregio

📊 KERNCIJFERS

Aantal vrijwilligers	Laagdrempelig
60 vrijwilligers	prijzen (vooral € 1-3); toegankelijk voor breed publiek; stimuleren leesbevordering; focus op mensen met kleine beurs.
Omvang	Sociaal economische functie
boekenkelder, 1000 m²	Bevoorrading minibiebs Maastricht, ruime keuze voor kinderen en anderstaligen.
Aanbod	Duurzaamheid
ruim 1.000 boeken per week; totaal 200.000 boeken en geluidsdragers	tweede leven door recycling
Goede doelen	
€ 85.000 gedoneerd in 2024	

"The place to be voor liefhebbers van boeken en LP's Fantastisch initiatief, een heuse beleving!"

"Een spontane engelstalige Reel op Instagram van Jessy leverde meer dan 300.000 hits!"

"Dat ik dit niet wist!"

🕒 UITDAGINGEN

Interne (ontmoetingsplek) en externe (samenwerking met derden) sociale functie versterken

👁️ VISIE/MISSIE

Bij Dress for Success Maastricht helpen wij mensen die het financieel moeilijk hebben aan mooie kleding en praktische ondersteuning om goed voorbereid en verzorgd naar hun sollicitatiegesprek te gaan. Deze dienstverlening is gratis en de kledingoutfit mag men houden.

Met het initiatief Coffee&Work geven we naar behoefte workshops en presentaties op diverse gebieden zoals bijvoorbeeld het kwaliteitenspel, jezelf presenteren, een kleurenanalyse of het oefenen van een sollicitatiegesprek. Ook bieden we individuele coachingsgesprekken aan en werkervaringsplekken in de winkel.

Bij Dress for Success Maastricht geloven we in de kracht van een goede uitstraling en het effect op zelfvertrouwen. We ondersteunen mensen van diverse achtergronden met respect en waardigheid. Onze aanpak begint met een persoonlijk gesprek, waarin we luisteren naar hun unieke verhalen en behoeften. We helpen hen de juiste kleding te kiezen, wat niet alleen een nieuwe outfit oplevert, maar ook een boost aan zelfvertrouwen. Onze klanten verlaten onze winkel met een rechte rug en een glimlach, klaar om zich vol zelfvertrouwen te presenteren.

📊 KERNCIJFERS

Aantal vrijwilligers	25	Doorverwijzing	27 doorverwijzende organisaties
Resultaten	225 kledklanten	Omvang	actief in 18 gemeenten
	14 workshops		
	129 deelnemers workshops		
Percentage geslaagd	90% succes bij sollicitatie (gemiddelde afgelopen 7 jaar)		5 maanden POP UP STORE in de wijk. Onze klanten, de mensen uit de buurt maar ook de donateurs van kleding en onze partners ontmoeten, helpen/steunen én complimenteren elkaar!
Klanttevredenheid	9,4		Een informele sfeer die uitnodigt om te praten én gezien te worden.

"Met open armen ontvangen. Zeer gastvrij! Ik voel me op mijn gemak. Toppers!! Een echte aanrader om hier naar toe te komen."

"Leuke lieve mensen. Begripvol team met een hart van goud! Deepest respect!"

🎯 UITDAGINGEN

Meer klanten en meer doorverwijzers | Samen bouwen we aan een toekomst vol mogelijkheden!

👁️ VISIE/MISSIE

Het Werkhuis biedt een open, experimentele plek waar mensen door creativiteit en inclusiviteit elkaar en zichzelf ontmoeten en versterken.

In een sfeer van respect ontdekken mensen mogelijkheden, veerkracht en nieuwe perspectieven.

"Dat ik met mijn kennis van keramiek, nog van enige betekenis ben voor een groepje deelnemers, geeft mij voldoening en het gevoel dat ik nog nuttig ben op mijn leeftijd. Als dan ook de deelnemers tevreden en gelukkig zijn, ben ik dat ook."

"Het is en blijft de moeite waard elkaar tegen te komen en goedendag te zeggen, om blij van te worden!"

"Het Werkhuis werkt en verbindt..."

"Het gemak en de openheid waarmee ik een schrijfgroepje heb mogen opzetten. Chapeau. Dit is samenwerking met de fijne coördinatie en de gemoedelijkheid van de vrijwilligers enz. Maakt dat ik geen dag spijt heb van de overstap naar het WH."

"Iedereen kan zijn verhaal kwijt omdat we vertrouwen hebben in elkaar. Verdrietige en gelukkige gebeurtenissen van een deelnemer, beleven we met z'n allen."

📊 KERNCIJFERS

Aantal deelnemers	250 deelnemers per week	Activiteiten	keramiek
			tekenen
Aantal vrijwilligers	60		mozaïek
			vilten
Aantal coördinatoren	2		textiele werkvormen
			houtbewerking
			tuinplein
			toneel
			NT2

🎯 UITDAGINGEN

Continuïteit en met name duurzame financiering en huisvesting

VISIE/MISSIE

- Iedereen doet mee
- Iedereen heeft een talent en draagt bij
- Inclusiviteit door diversiteit in aanbod
- Combineren van ontmoeting, zorg, groen, dieren, horeca, recreatie, educatie
- Laagdrempelig
- Circulair

"Dieren oordelen niet, maar bieden onze zoon de rust als hij dat nodig heeft. Loucas is enorm gegroeid in zijn kunnen als jongeman. Hij voelt zich gewaardeerd, serieus genomen en heeft zijn sociale vaardigheden verder ontwikkeld."

ouder van een deelnemer

"Er werkt op Daalhoeve een grote diversiteit aan mensen en de sfeer onderling is heel warm. Het is hier altijd gezellig en we gaan nooit chagrijnig terug naar huis. Ik kan me vaak nog verwonderen over de bijzondere plek van Daalhoeve. Een boerderij midden in de stad, waar vind je dat nog?"

vrijwilliger

"Vroeger kwam ik hier al met mijn zoon en die is nu al 48. Later met mijn oppaskind en vervolgens de kleindochter kwam ik ook regelmatig naar de boerderij. Dus eigenlijk gaat Daalhoeve al meerdere generaties mee."

bezoekster

KERNCIJFERS

Aantal medewerkers	Educatie
13	Wij hebben op het terrein infoborden en speurtochten. Verder organiseren wij jaarlijks meerdere evenementen.
Aantal deelnemers	Stages
110; Zorgboerderij en algemene voorziening	Jaarlijks gemiddeld 20 stagiaires.
Ontmoetingsplek	Begroting 2025
90.000 bezoekers. Ook regelmatig bezoek van externe organisaties die Daalhoeve gebruiken als laagdrempelige plek om te ontmoeten.	€ 1.357.410

UITDAGINGEN

Liquiditeit in de financiën | Gevoelig voor onverwachte, externe omstandigheden | Onderhoud gebouw/terrein en verduurzaming

VISIE/MISSIE

We bieden kinderen en volwassene een natuurlijke ontspanplek. Zij hebben de mogelijkheid om dichtbij huis te recreëren in een duurzame groene omgeving. Omdat ze samen met anderen zijn, ontstaat er een sociale en culturele integratie. Door de contacten/ontmoetingen op de boerderij bestrijden wij eenzaamheid.

De boerderij is een veilige ontspan- en werkomgeving voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en voor mensen met een beperking. We bieden dagopvang en kijken samen wat het meest passende is qua bezigheden. We zijn laagdrempelig, iedereen is welkom.

KERNCIJFERS

Aantal bezoekers	Stage
14.000 bezoekers per jaar	Jaarlijks bieden we stageplaatsen voor opleiding diervverzorging maar ook voor middelbare scholieren.
Aantal cliënten/vrijwilligers	Zorgboerderij
39 deelnemers per week	We werken met diverse zorginstellingen samen om mensen passende dagbesteding te kunnen bieden. Vanuit Levanto komen gemiddeld nog 18 personen per week voor dagbesteding.
Educatie	
We ontvangen diverse basisscholen uit de omgeving voor educatie en kennismaking met boerderijdieren.	

UITDAGINGEN

Duurzame financiering | Voldoende vrijwilligers | Beheer terrein

"Na een zware burnout waardoor ik uiteindelijk werkloos werd, Begon een zoektocht naar mijn nieuwe toekomst. Op de boerderij kreeg ik ondersteuning om weer ritme op te bouwen. Ik kreeg ruimte om dingen die ik wilde te laten lukken maar ook te laten mislukken. De lat ligt nu voor mij een stukje lager bij veel zaken ook ten aanzien van werkprestatie. Sinds een half jaar heb ik weer een baan, werk dat bij mij past en waar ik me gelukkig voel, en waardering krijg voor mijn werk en om wie ik ben."

Bart, 56 jaar

"Ik geniet er enorm van dat ik altijd het paard Nenne mag verzorgen. Ik kan uren met hem bezig zijn, verzorgen, borstelen wandelen. Ik doe nu ook meer mee, met de gesprekken met anderen en zelfs plaag ik sommige andere deelnemers."

Kelsey, 28 jaar

"De werkplek op de boerderij, geeft me houvast en voor mij belangrijk ritme. Mijn wereldje is weer groter heb er leuke contacten, en voel respect voor wat ik er doe."

Ruben

"Ik kom hier vaak met mijn vriendjes naar toe, lekker in de speeltuin, maar we vinden ook de dieren bezoeken leuk. Soms helpen we mee met voeren van de kippen of hooi naar paarden brengen. Op zondag kom ik soms een ponyritje maken."

Jamie, 7 jaar

"Werken op de boerderij is goed voor mij, ik doe er allerlei dingen en dat vind ik leuk, als iemand iets niet lukt, bijv. zware kruiwagens duwen, dan zeg ik 'kom hier ik help' ben sterk. Heb wel praatjes met andere mensen, of we doen samen met elkaar werk. Eigenlijk gaat het heel goed met nu."

Jaili, 41 jaar

👁️ VISIE/MISSIE

Wij verbinden mensen binnen onze kernwaarden

📊 KERNCIJFERS

Aantal vrijwilligers	Maatschappelijke stichting
34	Maatschappelijk partner van RKHSV
Aantal deelnames	PLUS-Franssen
17.351	
Aantal activiteiten	
51	
Aantal netwerkpartners	
88	

SPORT

Activiteiten gericht op sport en bewegen

MEET

Activiteiten waar mensen elkaar (weer) kunnen ontmoeten

INTEGRATION

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, ouderen, eenzame mensen een gelegenheid bieden om weer mee te doen aan het sociale leven

LIFESTYLE

Aandacht aan een gezonde levensstijl zoals (voorlichting) gezonde voeding

ENJOY

Genieten van de leuke dingen van het leven

🎯 UITDAGINGEN

Duurzaamheid organisatie | financiering | vrijwilligersbestand | werving deelnemers

👁️ VISIE/MISSIE

"We hebben een droom dat op een dag jongeren na hun 16e jaar niet tussen het wal en schip komen te zitten. Een Zuid-Limburg waar jongeren niet thuis op de bank hangen; want thuis zitten, hoe kort dan ook, is géén optie.

Een Limburg waar gepraat kan worden, maar waar vooral gedaan wordt. Een Limburg waar niet alleen de aandacht uitgaat naar jongeren met een startkwalificatie. Maar waar jongeren, die een startkwalificatie 'tijdelijk' niet halen, of simpelweg nooit zullen halen, wel als volwaardige deelnemers van de maatschappij worden gezien. Waar gekeken wordt naar wat jongeren WEL kunnen en niet wat ze NIET kunnen. Een Limburg waar je met talent en wilskracht ook heel wat kunt bereiken. We have a dream...."

📊 KERNCIJFERS

Talentontdekkingsreizen		Genderidentiteit jongeren	
41		man	29
		vrouw	12
Leeftijd jongeren		Onderwijs/geen onderwijs	
< 18 jaar	26%	jongeren onderwijs	16
- 23 jaar	42%	jongeren geen onderwijs	25
> 23 jaar	32%		
Uitstroom		Mankracht	
onderwijs	45%	vrijwilligers	20
arbeid	19%	stagiaires	5
intramuraal	19%	werknemer	1
onbekend	10%		
dagbesteding	4%		

"Ik ging van VWO naar HAVO en daarna naar VMBO. In de derde moest ik van school af, en er was nergens een plek voor mij. Bij LEFteam kon ik eindelijk gewoon mezelf zijn."

K, 18 jaar

"Ik weet nog niet precies wat ik wil, maar ik weet zeker dat ik niet stil wil staan. Hier krijg ik de kans om mijn talenten te ontdekken."

Ashley, 16 jaar

"Thuiszitten is geen optie voor mij. Ik wil vooruit, en bij LEFteam kijken ze naar wat ik wél kan."

Melvin, 21 jaar

🎯 UITDAGINGEN

Huur en energiekosten | Late ontvangst subsidiebeschikkingen | Communicatie en dossieroverdracht

Sinds 1 januari 2017 is Stichting LEFteam door het directoraat-generaal Belastingdienst van het Ministerie van Financiën aangewezen als begunstigde van het Belgische fiscaal afschort ANBI.

VISIE/MISSIE

Fiets- en verkeerslessen voor alle leeftijden

Bij Velorium Bikepark draait alles om avontuur, plezier en gemeenschap. Wij zijn een stichting zonder winstoogmerk, opgericht om jongeren een uitdagende en veilige plek te bieden waar ze hun outdoor en urban sporten kunnen uitoefenen en grenzen kunnen verleggen. Onze missie is simpel: het bevorderen van sport en beweging onder de jeugd, terwijl we een hechte en ondersteunende community opbouwen.

Fietsen als afspiegeling van het ECHTE leven met vallen en opstaan

fietsen als integratie voor immigranten
 fietsen als gezonde beweegactiviteit
 fietsen om je hoofd leeg te maken
 fietsen als sociale verbinder
 fietsen zonder discriminatie
 fietsen als sport
 fietsen in de natuur
 fietsen naar en voor je werk
 fietsen met de kinderen naar school
 fietsenmaker als respectabel ambacht
 fietsen als goedkoop en snel transportmiddel

KERNCIJFERS

Aantal bezoekers 10.000 bezoekers in 2024	Aantal mountainbike lessen wekelijks gemiddeld 30-50 lessen aan kinderen
Aantal vrijwilligers/studenten 10-15 vrijwilligers per week 3-5 studenten per week die meehelpt met de fietslessen en onderhoud terrein en bediening kantine	Subsidie Alle basisscholen in Maastricht krijgen 5 fietslessen aangeboden met subsidie van ESF en Maastricht Vitale Stad
Aantal fiets-/verkeerslessen 60-80 lessen per maand aan immigranten en buitenlandse studenten	Sponsoring Rabobank Cube Bikes

UITDAGINGEN

Mission possible: iedereen op de fiets

VISIE/MISSIE

Een gedeelde missie

- Wij brengen mensen samen en versterken de veerkracht van individuen en gemeenschappen.
- Wij creëren de juiste voorwaarden om mensen in beweging te brengen.
- Wij sluiten aan op wat mensen willen en doen.
- Wij bieden nieuwe perspectieven en stimuleren participatie.
- Wij bouwen aan vitale buurten en een sterk Maastricht.

Verbinden en versterken

Trajekt en Maastricht Vitale Stad (MVS) werken samen aan een stad waarin iedereen mee kan doen. Waar initiatieven van bewoners de ruimte krijgen en worden ondersteund. Waar we bouwen aan duurzame verbindingen en een sterke sociale basis.

KERNCIJFERS

TRAJEKT	MVS
Aantal vrijwilligers 550 geregistreerde vrijwilligers	Aantal vrijwilligers 6 geregistreerde vrijwilligers
Aantal medewerkers 139	Ondersteuning 32 initiatieven in 2024
Budget 8,5 miljoen	Budget jaarlijks ± € 90.000,00
Gebied actief in 19 buurten	Deelname aan Burgerlab Maastricht, consortium rondom burgerinitiatieven, Wetenschappers samen brengen

Wij geloven in:

- **Toegankelijkheid**
Iedereen telt mee en kan meedoen
- **Vertrouwen**
We werken vanuit relaties en samenwerking
- **Samen vooruit**
Door krachten te bundelen bereiken we meer

UITDAGINGEN

Sociale basis versterken = ook sociale basis ondersteunen

Samenvatting

Ontmoeten, meedoen, leren en bewegen Naar een sociale, gezonde, zorgzame stad

Hoe maken we een sociale, gezonde en zorgzame stad? Onze samenleving is sterk geïndividualiseerd. Zelfredzaamheid wordt als een verdienste gezien, terwijl kwetsbaarheid vaak als een tekort wordt beschouwd. Dit heeft geleid tot sociale uitsluiting en gezondheidsproblemen. Maar welzijn en gezondheid zijn niet alleen een individuele verantwoordelijkheid; ze vragen om een gezamenlijke inspanning. Hoe maken we samen de stad veerkrachtig en gezond?

In de 19e eeuw werd riolering een collectieve oplossing om epidemieën te bestrijden. Dit systeem verbond iedereen, ongeacht sociale status en maakte arm en rijk gezonder. Vandaag hebben we een vergelijkbaar bovengronds netwerk nodig: een 'sociaal rioleringsstelsel' dat zorgt voor verbinding, zorg en ondersteuning. Sociale netwerken zijn cruciaal voor gezondheid en welzijn. Gevarieerde sociale contacten beschermen tegen mentale en lichamelijke ziekten. Ontmoetingsplekken zijn belangrijk om zorg en gezondheid in de maatschappij te maken. En voor revitalisering van democratie. De inrichting van de stad beïnvloedt hoe vaak en hoe gemakkelijk mensen elkaar ontmoeten. De afgelopen decennia is stadsplanning gericht geweest op de economische, snelle stad, en veel ontmoetingsplekken zijn verdwenen. Door te ontwerpen voor een sociale stad en te investeren in gastvrije, multifunctionele ontmoetingsplekken (pleinen, bibliotheken, parken, buurttuinen, kinder- en zorg boerderijen, hybride ontmoetingsplekken) kunnen sociale infrastructures worden hersteld. Burgerinitiatieven die ontmoeting, zorg, participatie, educatie, cultuur, groen, beweging combineren, spelen een cruciale rol in het sociale rioleringsstelsel. Ze bieden een inclusieve laagdrempelige plek voor mensen met hele verschillende achtergronden (ook mensen met een kleine beurs), verschillende talenten, zonder mensen in hokjes te plaatsen. Het zijn plekken waar ook mensen die vastlopen in professionele zorg, arbeidsintegratie of onderwijs zich thuis voelen en zich kunnen ontwikkelen en kunnen bijdragen. Deze plekken leveren veel voor weinig geld. Ondanks hun sociale waarde hebben veel burgerinitiatieven te maken met onzekerheden rondom financiering en huisvesting. Ze passen moeilijk in de traditionele sectorale structuren van subsidies en beleid. Om de transitie van professionele zorg naar een zorgzame samenleving te ondersteunen, is het noodzakelijk om de financiering en beleidsmatige ondersteuning van deze initiatieven beter af te stemmen op hun brede maatschappelijke functie. Om een sociale, gezonde en zorgzame stad te bouwen, hebben we een sterk sociaal rioleringsstelsel nodig. Dit vraagt om een gezamenlijke inspanning van burgerinitiatieven, beleidsmakers en organisaties. We nodigen iedereen uit om met ons in gesprek te gaan over hoe we Maastricht inclusiever, gezonder en veerkrachtiger kunnen maken.

